

<https://www.sanctuaryretreats.com/egypt-holidays>

EGIPT

dar Nilu

STAROŻYTNY EGIPT

- ◇ Położenie: Afryka, nad Morzem Śródziemnym i Czerwonym, nad rzeką **Nil**
- ◇ Powstanie państwa Egipt datuje się na ok. 3 000 p.n.e.
- ◇ Monarchia
- ◇ Faraon – jego władza miała charakter absolutny i silnie usankcjonowany religijnie
- ◇ Religia - **politeizm**

- ❖ **EGIPT** – kraj rolniczy, który istniał dzięki Nilowi.
- ❖ Życie koncentrowało się wzdłuż rzeki, gdyż na terenach położonych dalej rozpościerała się pustynia.
- ❖ Bez Nilu i jego wylewów nie byłaby możliwa uprawa zbóż.

FARAON

KAPŁANI

WEZYROWIE
URZĘDNICY

ARTYŚCI
RZEMIĘŚLNICY
KUPCY

ŻOŁNIERZE

ROLNICY
ROBOTNICY

SŁUŻĄCY
NIEWOLNICY

FARAON

- ◊ król Egiptu
- ◊ nieograniczona władza nad poddanymi
- ◊ przedstawiciel bogów na ziemi
- ◊ główny sędzia i kapłan
- ◊ zwierzchnik wojsk
- ◊ słowo **FARAON** - wywodzi się od staroegipskiego *Per-āa*, słowa oznaczającego „wielki dom”; początkowo było ono określeniem pałacu, z czasem jednak zaczęło oznaczać samego władcę

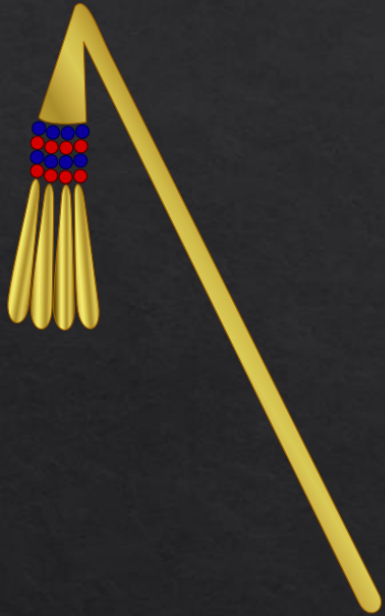

Insygnia władzy

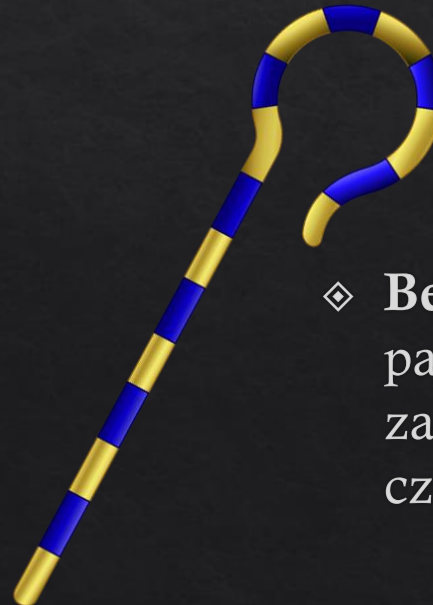

https://pl.wikipedia.org/wiki/Faraon#/media/Plik:HekaNemesNechacha_PioMs.svg

- ◆ **Berło *uas*** – zwykle trzymane przez boga; oparte o ziemię, u góry posiadało zwierzęcą głowę, a u dołu było rozdwojone.

- ◆ **Bicz *nechacha*** – wywodzi się z narzędzi rolniczych. Wyglądem przypominał cep z ruchomą częścią w kształcie wachlarza.

- ◆ **Berło *heka*** (laska pasterska) – posiadało zakrzywioną górną część

https://pl.wikipedia.org/wiki/Faraon#/media/Plik:HekaNemesNechacha_PioMs.svg

UREUSZ

- ◇ stylizowana, wyprostowana forma egipskiej kobry
- ◇ symbol suwerenności, królewskości, bóstwa i boskiego autorytetu w starożytnym Egipcie
- ◇ Symbol bogini **Uadżet**
- ◇ **Symbol boskiej opieki nad faraonem**

hedżet

- ◇ Biała korona
- ◇ Symbol Górnego Egiptu

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Hed%C5%BCet#/media/Plik:Hedjet.svg>

<https://pinstriped.ca/crowns-of-the-pharaohs/>

deszeret

- ◇ Czerwona korona
- ◇ Symbol Dolnego Egiptu

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Deszeret#/media/Plik:Deshret.svg>

<https://artshistory.berkeleyca.edu/exhibitions-of-the-pharaohs/>

pszenti

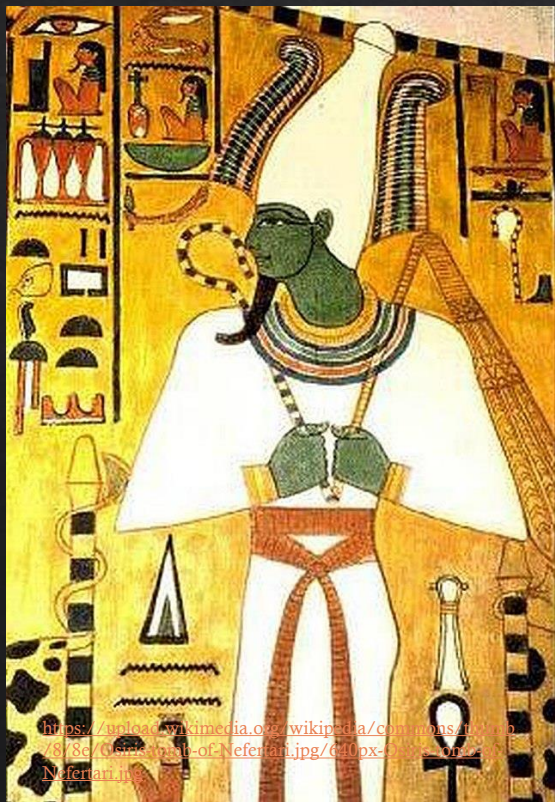
- ◇ Podwójna korona (biała i czerwona)
- ◇ symbol zjednoczenia całego Egiptu pod władzą faraona i widoczny znakpodległości obu egipskich królestw jednemu władcy

- ◇ korona przypominająca swoim kształtem *hadżet* z dwoma strusimi piórami po bokach
- ◇ powiązana z niektórymi rytuałami wykonywanymi przez króla

atef

- ◇ przedstawiany był w niej bóg **Ozyrys**

cheperesz

- ◇ przypominała turban zdobiony drobnym deseniem z kółeczek
- ◇ faraonowie przedstawiani byli w niej w trakcie scen walk
- ◇ szczególnie popularna w okresie Nowego Państwa

https://en.wikipedia.org/wiki/Kheperesh#/media/File:Blue_crown.svg

nemes

- ◇ chusta w pasy, zwykle niebieskie i złote
- ◇ noszona przez faraonów od czasów I dynastii
- ◇ w okresie Nowego Państwa była łączona z innymi koronami.

<https://fanslabyrinth.ca/crowns-of-the-pharaohs/>

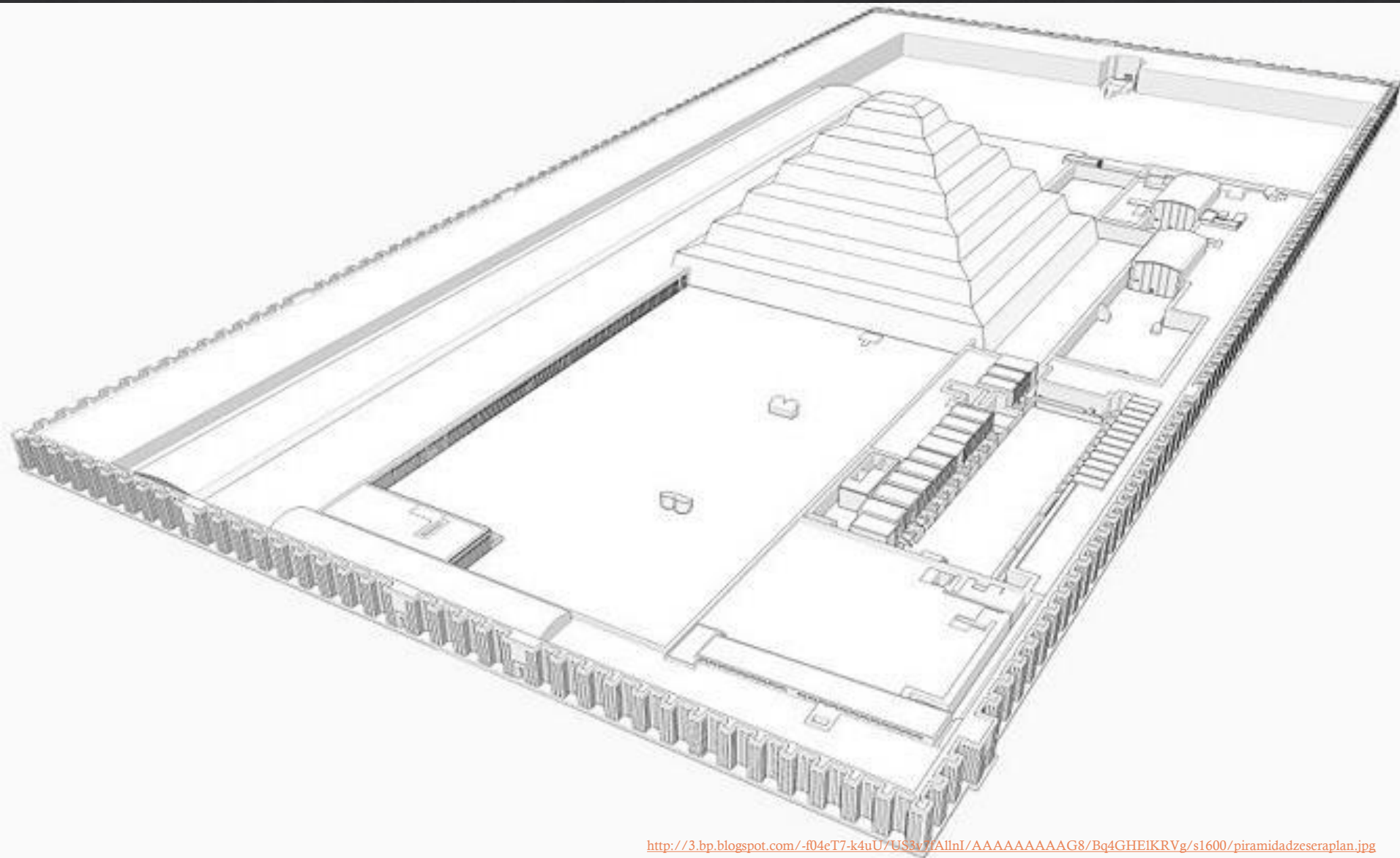
https://pl.wikipedia.org/wiki/Faraon#/media/Plik:HekaNemesNechacha_PioMs.svg

PIRAMIDY

- ◇ grobowce faraonów
- ◇ jedne z największych i najbardziej znanych piramid powstały w III tysiącleciu p.n.e. w Gizie
- ◇ pierwsze grobowce faraonów budowano w formie schodkowej – piramida Dżesera (ok. 2650 p.n.e.)

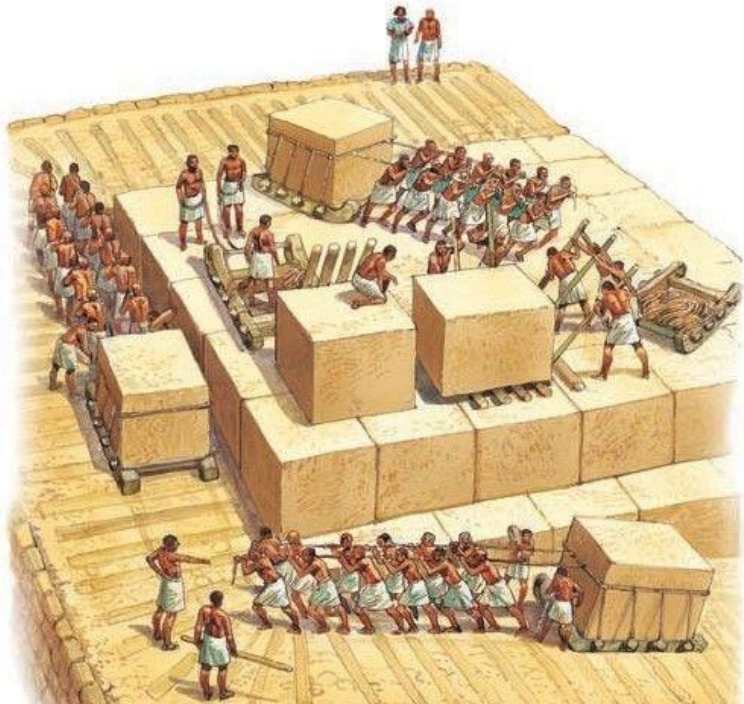

PIRAMIDY W GIZIE

<https://www.123.com/How-long-would-it-take-us-to-build-an-Egyptian-pyramid-with-todays-advancements>

RELIGIA

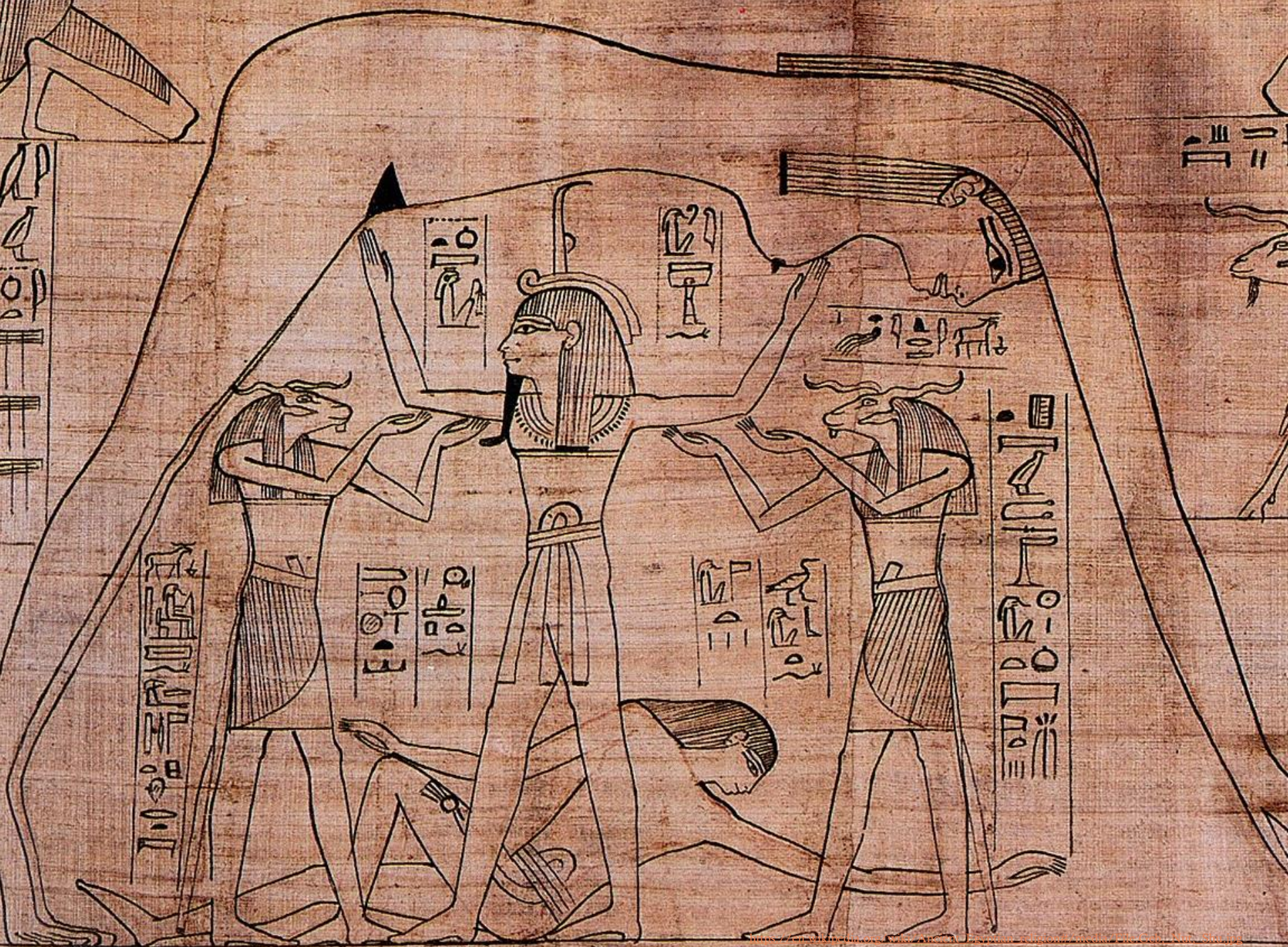
- ◇ **Politeizm** – wiara w wielu bogów;
- ◇ religia bóstw lokalnych - władców i panów miast i okolic, w których ich czczono;
- ◇ **Faraon** – pośrednik między bogami a ludem;
- ◇ **kult zwierząt** – czczone zwierzęta były wcieleniami bogów (aspektami bogów);
- ◇ miniaturowe wyobrażenia zwierząt były powszechnie używane w postaci **amuletów**, mających działanie magiczne;
- ◇ wierzono w półbogów, czyli **geniuszy**, którzy mieli charakter ludowy; były to duchy związane z rolnictwem, narodzinami człowieka;

- ◇ według wierzeń Egipcjan świat powstał z **chaosu**, który miał płynną konsystencję; określano go **praoceanem** lub **Nu**, który zawiera w sobie wszystkie elementy, z jakich powstał świat;
- ◇ ważne miejsce w wierzeniach mieszkańców doliny Nilu zajmują **siły przyrody**, a szczególnie Nil i Słońce;
- ◇ niektórym bogom nadawano wizerunek ludzki z głowami zwierząt
- ◇ **kult zmarłych** – rozbudowany system wierzeń w życie pozagrobowe; według ich wiary śmierć nie jest końcem istnienia, a jedynie jego przemianą; wierzono, że życie po śmierci może być szczęśliwsze niż ziemskie;
- ◇ według wierzeń egipskich los duszy człowieka zależy od tego, w jaki sposób żył on na ziemi; po śmierci każda dusza stawała przed sądem **Ozyrysa** (boga podziemi), który decydował o jej losie;
- ◇ ważnym elementem, który zapewniał duszy szczęście, był fakt przedłużenia istnienia ciała dla elementu nieśmiertelnego duszy, czyli **ka** – stąd praktyka mumifikacji zwłok.

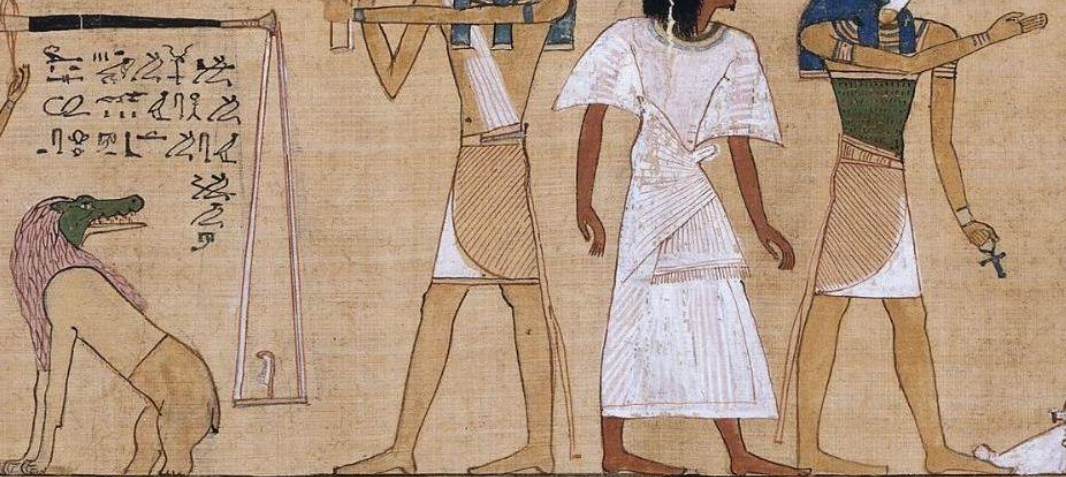

https://en.wikipedia.org/wiki/Ancient_Egyptian_religion#/media/File:Book_of_Gates_Barque_of_Ra_cropped.jpg

Multiple columns of hieroglyphs, likely identifying the deceased and their family members.

ŚWIĄTYNIE

- ◇ miejsca kultu bogów i rytuałów – modlitwy, procesji, składania ofiar;
- ◇ budowane przez faraonów;
- ◇ obok przybytków bóstw, ważną rolę odgrywały także **świątynie grobowe**, związane z kultem władców;
- ◇ najlepiej zachowane świątynie egipskie znajdują się w Karnaku, Luksorze, Edfu, Denderze, na wyspie File

KARNAK

LUKSOR

EDFU

DENDERA

https://en.wikipedia.org/wiki/Dendera_Temple_complex#/media/File:Dendera_7724361

FILE

ABU SIMBEL

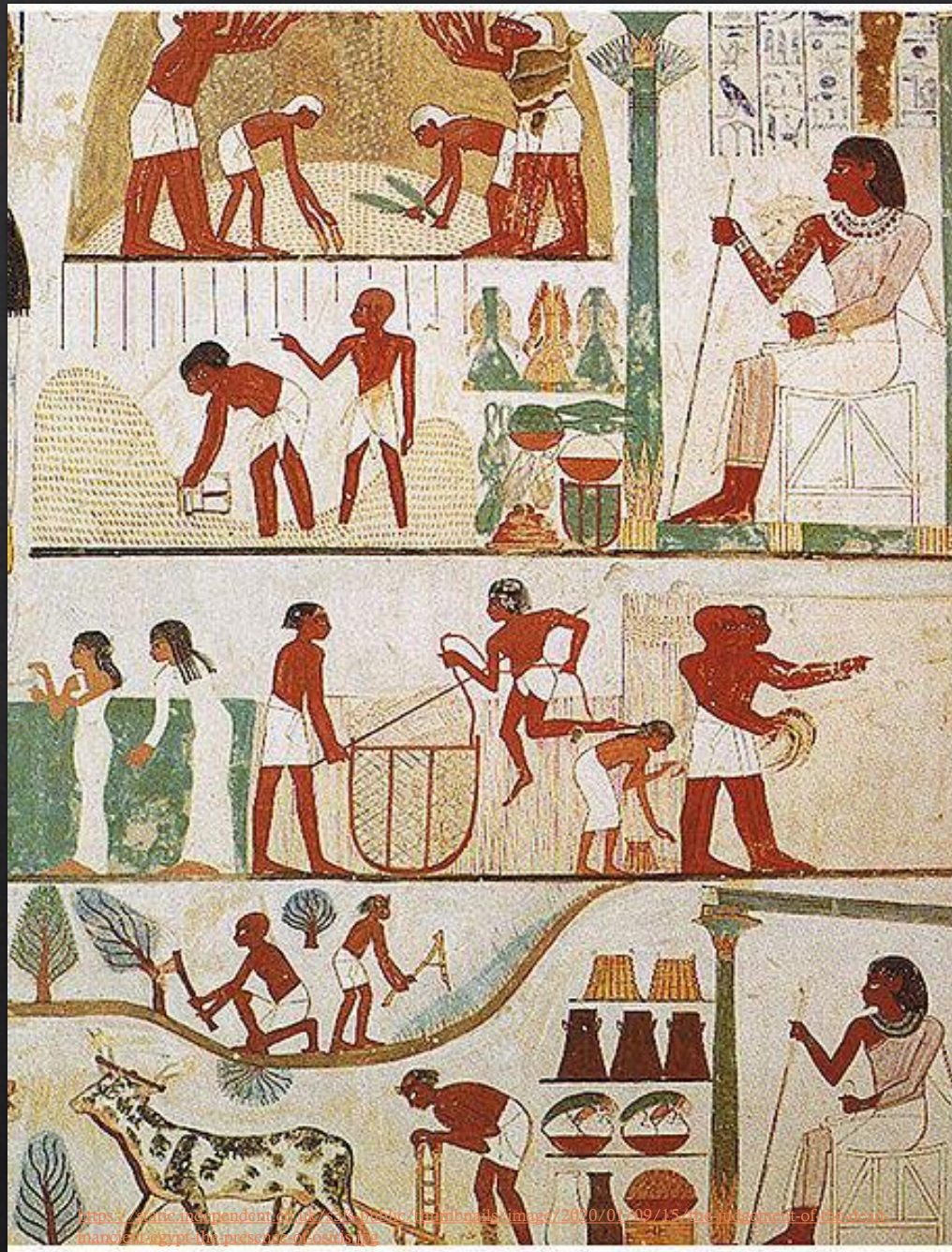

https://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Simbel#/media/File:Panorama_Abu_Simbel_03.jpg

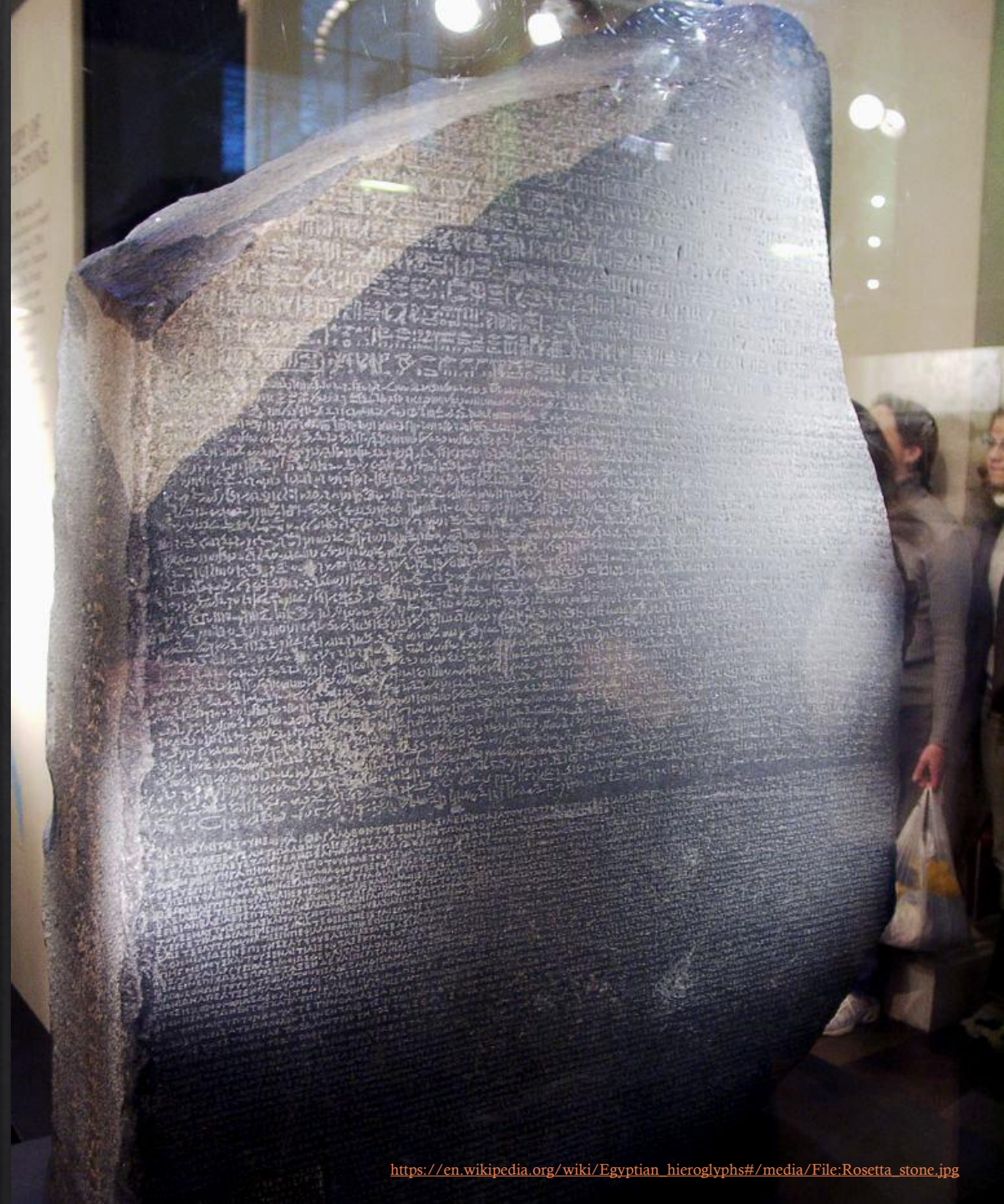

HIEROGLIFY

- ◆ Najstarsze pismo starożytnych Egipcjan;
- ◆ 3 rodzaje znaków: fonetyczne, ideograficzne oraz determinatywne;
- ◆ zapisywane były w kolumnach od góry do dołu albo w rzędach od prawej do lewej, bądź też odwrotnie.

4. 𓆎𓆏𓆐

3. 𓆑𓆒𓆓

2. 𓆔𓆕𓆖𓆗𓆘𓆙

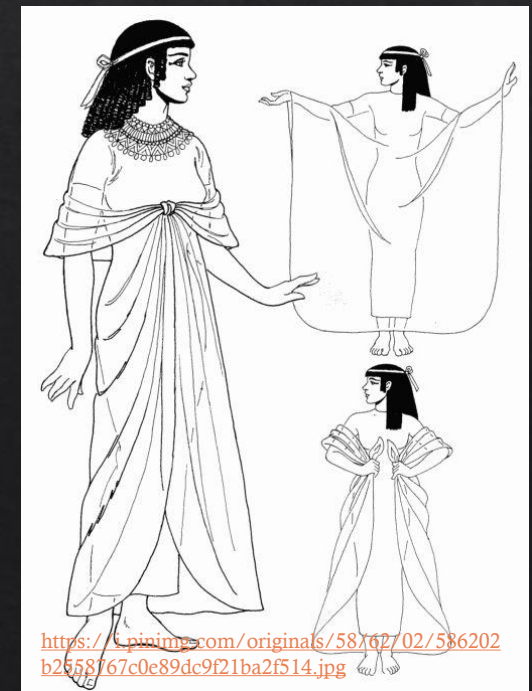
1. 𓆚𓆛𓆜𓆝𓆞𓆟

UBIÓR

- ◇ materiał – *len*
- ◇ mężczyźni – spódniczki *szendit*
- ◇ kobiety – długie suknie *kalasiris*
- ◇ dzieci oraz niewolnicy często nie nosili ubrań
- ◇ faraon i kapłani mogli nosić lamparcią skórę
- ◇ arystokracja nosiła stroje zdobione wzorami, malowanymi lub wyszywanymi koralikami np. w ptasie skrzydła lub pióra.
- ◇ najpopularniejszy kolor to *biały*, kojarzony z boskością i błogostawieństwem

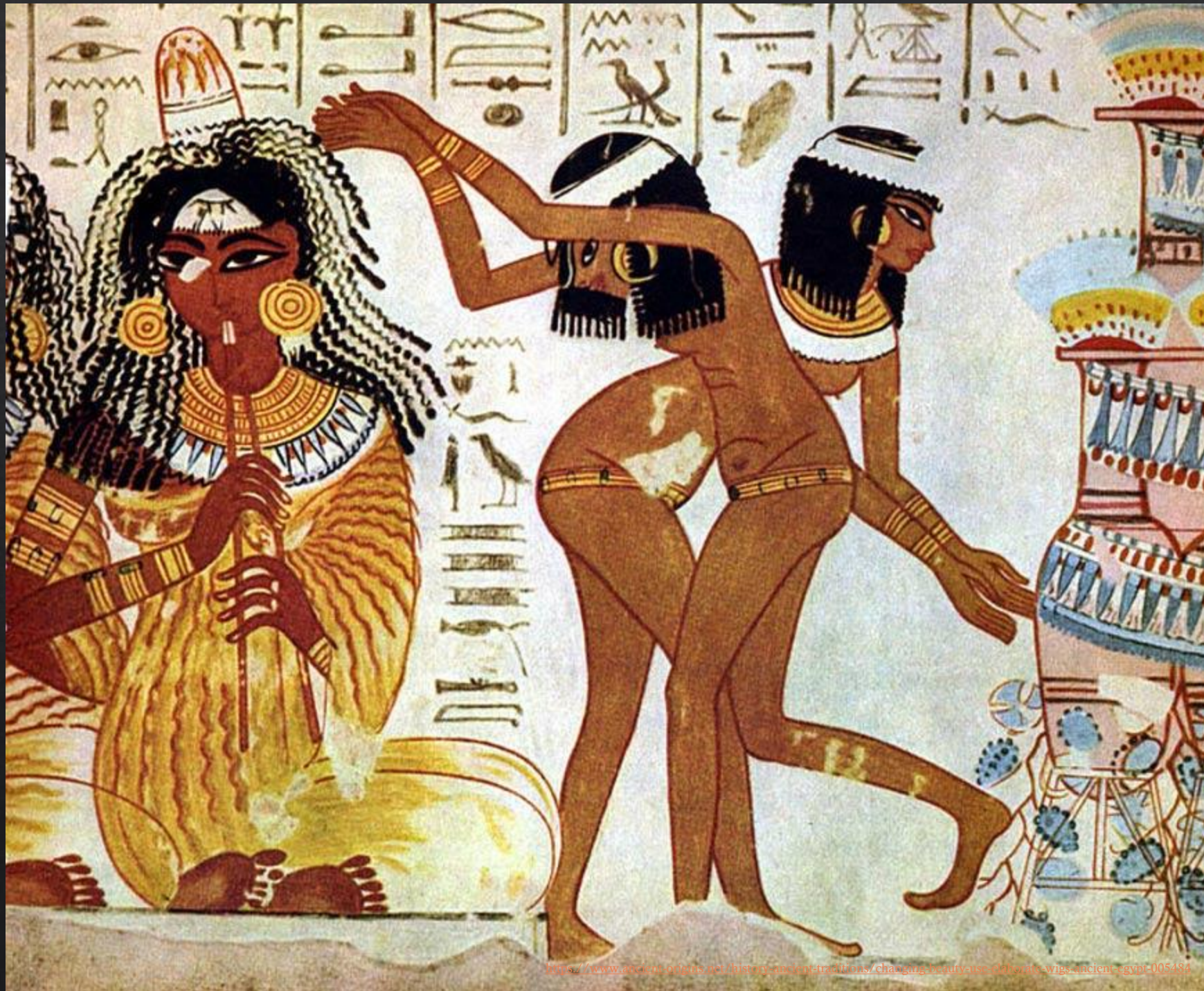

PERUKI

- ◊ Noszone głównie przez arystokrację;
- ◊ wykonane z ludzkich włosów;
- ◊ często zdobione;
- ◊ na specjalne okazje wkładano pod perukę woskowe, perfumowane stożki, które rozpuszczając się uwalniały piękny zapach.

OZDOBY

- ◇ ozdoby noszono bez względu na status społeczny (ci, którzy nie mogli sobie pozwolić na biżuterię wykonaną ze złota lub kamieni szlachetnych, używali kolorowych koralików ceramicznych);
- ◇ dominowało złoto oraz kamienie szlachetne (karneol, ametyst i jaspis, lapis lazuli, fajans);
- ◇ zarówno mężczyźni, jak i kobiety ozdabiali się kolczykami, bransoletkami, pierścionkami, naszyjnikami i kołnierzykami na szyję w żywych kolorach.

<https://vintagetopia.co/2018/05/03/24-images-and-history-of-ancient-egypt/>

© Ashley Van Haefen - Gold Amulet with Stone Inserts

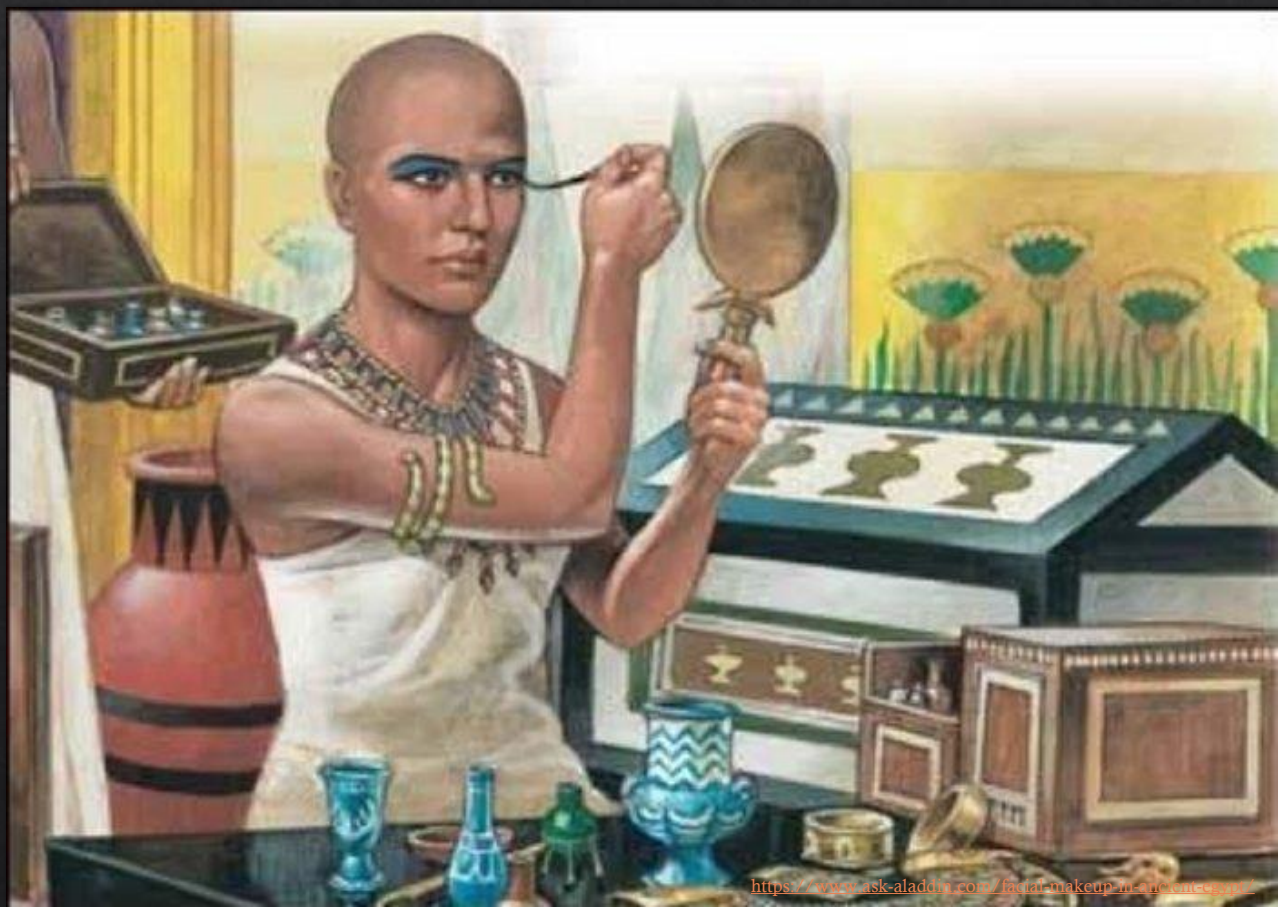

<http://cityzenart.blogspot.com/2011/02/king-tutankhamuns-tomb-and-treasures.html>

MAKIJAŻ

- ◊ zarówno kobiety jak i mężczyźni nosili makijaż;
- ◊ był nie tylko ozdobą ale przede wszystkim ochroną przed słońcem;
- ◊ miał również znaczenie magiczne;
- ◊ używany był podczas różnych rytuałów;
- ◊ kolory miały symbolikę.

KOLORY

- ◊ Czarny – kolor ziemi dającej życie (węgiel);
- ◊ Zielony – kolor życia i wegetacji; barwa papirusu, (malachit);
- ◊ Czerwień – kolor krwi i życia, barwa pustyni, (ochra);
- ◊ Żółty – niezniszczalne ciało bogów, symbol wieczności, (złoto);
- ◊ Niebieski – nowe życie, (lapis lazuli).

SPRAWDŹ SIĘ:

- ◇ Dlaczego Egipt nazywany jest *darem Nilu*?
- ◇ Wyjaśnij kim był *faraon*.
- ◇ Co oznacza, że religia egipska miała charakter *politeistyczny*?
- ◇ Wymień do czego służyły świątynie.
- ◇ Co to są hieroglify?
- ◇ Opisz strój egipski.
- ◇ Do czego służył makijaż?
- ◇ Czy kolory miały jakiegokolwiek znaczenie w Starożytnym Egipcie?